

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis, difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

facile argumentum. Omne peccatum est voluntarium; Sed peccatum originale in infantibus voluntarium esse nonquit, cum illi usufrationis & liberi arbitrii careant; igitur non est peccatum.

Hoc etiam argumentum urgebat olim Julianus contra Augustinum, ut locis supra citatis refertur; nam Julianus inquirenti de parvulis, per quid subicerentur diabolo quos Deus fecit? & respondente Augustino, per peccatum, non per naturam: instabat Julianus in hunc modum; Sed ut non potest esse sine exibus fetus, ita nec sine voluntate potest esse peccatum: Quibus verbis, etsi laconicis, totum difficultatis propositæ pondus implicabat, adeoque subtilissimum Augustini ingenium comprimebat, ut se illam superare non posse ingenuè fateretur. Unde ut planè & perfectè resolvi possit, articulum sequentem subijcio.

ARTICULUS II.

An & quomodo peccatum originale voluntarium sit?

21. **R**atio dubitandi est, primò quia voluntarium est illud quod est à principio intrinseco, cum cognitione; Sed peccatum originale non est in parvulis à principio intrinseco, sed ab extrinseco, scilicet à damo, quin & absque ulla cognitione, cum usufrationis careant; Ergo non est ipsis voluntarium.

Secundò: Voluntarium liberum, de quo in præsentis loquimur, debet esse in potestate voluntatis illius cui voluntarium dicitur, ut sit vel non sit. At peccatum originale non est in potestate voluntatis parvulorum: Ergo non est ipsis voluntarium seu liberum.

Tertiò: Ut illud quod sit voluntate alterius sit mihi voluntarium, necesse est ut ego voluntatem meam & vices meas illi commiserim: Sed posteri à damo in ipsam propriam voluntatem non transulerunt quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis, cum non essent quando à damo fuit creatus: Ergo privatio justitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, ipsis voluntaria non est.

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas resolvitur.

22. **P**ro resolutione hujus gravissimæ difficultatis, & Catholicæ veritatis defensione, quædam breviter hic observanda sunt. Primò notandum est, duplex esse voluntarium: unum consistens in actuali voluntatis exercitio, quod dicitur voluntarium formale; quo pacto omnes actus quos voluntas elicit vel imperat, dicuntur voluntarii: aliud quod se habet ut terminus & effectus prædicti exercitii, & voluntarium terminativè appellatur; quomodo habitus vitii aut virtutis, ex præcedentibus actibus voluntatis, causati, voluntarii dici possunt.

23. Notandum secundò, peccatum dupliciter sumi posse: primò pro actu qui fit contra legem Dei, & peccatum actuale appellatur, ratione cuius homo dicitur peccans: secundò pro eo quod relinquatur transacto actu peccati, ratione cuius homo verè & formaliter dicitur & est peccator; quod vocari solet peccatum habituale,

Tom. III.

A non quòd revera habitus sit, sed quia habet esse per modum per manentis, est enim macula ipsa, quæ in privatione nitoris gratiæ consistit, de qua disputatione sequenti. Et hoc peccatum rursus dividitur in personale, quod resultat in anima ex peccato actuali propriâ voluntate commisso, & originale, quod ex voluntate capitis derivatur. Ex quo intelliges, non eodem modo omne peccatum esse voluntarium: actuale enim petit actualiter procedere à voluntate; habituale verò personale, non petit actualem voluntatis influxum, sed sufficit quod ab illa per actum proprium aliquando processerit, & talis actus retractatus aut dimissus non fuerit; ad originale verò, cum non sit propriâ voluntate commissum (alias non originale, sed personale peccatum esset) non exigitur quòd sit voluntarium parvulis taliter quod ab illis per actum proprium processerit, sed sufficit quòd illis competat ex vi actus voluntatis alienæ, capitis scilicet, quæ tamen illorum voluntas aliquo modo reputatur.

Notandum tertiò, aliquid posse dici alteri voluntarium dupliciter, physicè scilicet, & in ordine ad propriam ipsius voluntatem, & moraliter, in ordine ad voluntatem alterius, in quo propria voluntas moraliter continetur: sic voluntas curatoris vel tutoris, moraliter censetur esse voluntas pupilli aut minoris, ut constat ex L. Cum plures §. quæ bonâ fide, ff. de administr. & pers. tutor. Item voluntates filiorum impuberum censentur à jure contineri moraliter in voluntate patris, adeo ut is possit pro eis testari, non tantum in bonis quæ ab ipso testatore accipiunt, sed in omnibus quæ aliunde acquirerint: L. Sed si plures §. ad substitutos, ff. de vulg. & pupill. substit. His præmissis.

Dico, peccatum originale ad posteros à damo descendens, ipsis esse voluntarium, non formaliter per modum exercitii, sed terminativè per modum effectus; non quidem physicè ex ordine ad propriam uniuscujusque voluntatem, sed moraliter ex ordine ad voluntatem à damo, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates.

Prima pars est certa: quia de fide certum est peccatum originale est verè & propriè peccatum, ut ex variis Scripturæ locis colligitur, in quibus peccatum & iniquitas absolute & simpliciter appellatur. Daniel. 9. Ut deleatur iniquitas, & iniquitas accipiat peccatum, id est originale, ut ex multis Rabbitorum collegit Galatinus lib. 9. de Arcanis cap. 18. Joann. 1. c. e. Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi, id est originale peccatum, quod in mundo peccatum appellatur, quia toti mundo, id est omnibus hominibus, commune est: qua etiam de causa, peccatum conditionis humane à D. Hieronymo appellatur. Item Levit. 12. puerpera jubetur offerre sacrificium pro peccato; quod de peccato originali plures ex SS. Patribus exponunt: Sed de ratione peccati est quod sit voluntarium, quia moralitas, quæ per bonitatem & malitiam dividitur, supra voluntarii rationem fundatur: Ergo peccatum originale debet voluntarium esse. Unde D. Augustinus lib. 1. retract. cap. 13. explicans quòd aliquando dixerat, requiri scilicet voluntarium ad peccatum, & nullo modo esse peccatum, si non sit voluntarium, ait hoc etiam esse verum de peccato originali, Idem dicit lib. 2. de Nuptiis & Concupiscentia.

Secunda verò pars, quæ asserit illud non esse

H h

ve

voluntarium formaliter, seu per modum exercitii, sed terminativè tantùm, etiam liquet: ut enim diximus in secundo notabili, peccatum originale non est de genere peccati actualis, sed de genere habitualis, quippe quod non consistit in aliquo actu, vel actuali omissione à parvulis exercita, ut est per se notum, sed in termino & effectu in illis ex peccato Adami relicto: At qui peccata habitualia solum sunt voluntaria terminativè, tanquam effectus seu termini ex peccato actuali relicti: Ergo & peccatum originale.

27. Dices: Peccatum originale est formaliter peccatum; Ergo & formaliter voluntarium, & non tantùm terminativè,

Sed nego consequentiam: licet enim ratio voluntarii, ut potè moralitatis fundamentum, ad omne peccatum requiratur, non tamen est necesse utriusque denominationem eodem modo alicui convenire: ostendimus enim supra disp. 3. art. 4. aliqua, quæ solum denominantur voluntaria in causa, denominari peccata absolute & in se, & aliqua quæ formaliter sunt peccata, solum interpretativè voluntaria esse.

28. Tercia denique pars, quæ dicit peccatum originale non esse voluntarium physicè parvulis, in ordine ad propriam ipsorum voluntatem, sed duntaxat moraliter per ordinem ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates, expressè docetur à **C** D. Thoma hic art. 1. sic dicente: *homines ex Adam derivati sunt, tanquam multa membra unius corporis: actus autem unus membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate anime, quæ primò movet membrum: unde homicidium quod manus committit, non imputaretur manus ad peccatum, si consideraretur manus secundùm se, ut divisa à corpore, sed imputatur ei in quantum est aliquid hominis, quod movetur à primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio quæ est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis, qui movet motione generationis omnes qui ex ejus origine derivantur, sicut voluntas anime movet omnia membra ad actum. Quibus verbis S. Doctor apertè declarat, quod sicut percussio facta per manum est voluntaria, non per voluntatem existentem in manu, sed per voluntatem totius suppositi, cujus manus est pars; ita peccatum originale à pueris contractum, habet esse voluntarium, non per voluntatem physicè in illis existentem, sed per voluntatem Adami, in quo velut in capite totius humanæ communitatis, omnium hominum voluntates moraliter continentur.*

29. Advertendum est tamen, voluntatem Adami secundùm se sumptam, non sufficere, ut ea sit nobis voluntarium peccatum originale; aliàs enim fieri non posset ut in Adamo non peccavisset, nec esset major ratio, cur potius primum Adæ peccatum nobis imputaretur, quàm alia; sed insuper requiri ex parte Dei decretum, quo statuerit voluntatem Adæ esse habendam pro voluntate posterorum, quantum ad conservationem vel amissionem justitiæ originalis Ratio est, quia ut peccatum originale sit nobis voluntarium voluntate Adami, non sufficit ut ille sit caput naturale, sed requiritur etiam ut sit caput morale: Sed ad hoc necessarium fuit prædictum Dei decretum: nam esse caput morale non habuit Adam ipso jure naturæ, sed divinâ institutione, quæ tale decretum includit: Ergo &c.

A Præterea ex parte Adami necessarium fuit, ut illud decretum ipsi manifestaretur, alioquin invincibiliter ignorasset, se operari ut caput morale omnium hominum, subindeque non potuisset ut caput naturæ delinquere, sed solum ut particularis persona.

Confirmatur: Hoc ipso quod Adamus peccavit ut caput, gravius deliquit, quàm si ut particularis persona peccasset, sicut docet divus Thomas 3. p. qu. 1. art. 4. At qui major hæc gravitas nequit ipsi imputari, nisi sit voluntaria, nec potest ipsi voluntaria esse, nisi sit ei nota talis circumstantia; si enim nullo modo sit prævisa vel cognita, nequit ei imputari: Ergo ut delinqueret tanquam caput naturæ, necessarium fuit ut cognosceret Dei ordinationem, quæ fuit constitutus caput morale suæ posteritatis.

Ex quo intelliges, pactum inter Deum & Adamum intercessisse, ut si obediret, non tantùm ipse justitiâ originali potiretur, sed ex ipso ad omnes ejus posteros transiret; si verò peccaret, talem pro se & pro tota posteritate justitiâ amitteret: nam ordinatio illa Dei de transfundenda aut non transfundenda justitiâ originali ex conditione adimpletionis divini præcepti, cognita ab Adamo, & ab ipso acceptata, habet rationem pacti, unde in Scriptura eo nomine appellatur, ut patet ex illo *Olea 6. Ipsi sunt Adam transgressi sunt pactum, uti peccaverunt sunt omnes. Quæ verba de prædicto pacto, quod in paradiso cum Adamo transgressi sumus, intelligunt Hieronymus, Cyrillus, Prosper, & alii super hunc locum, idque sonant verba illa, uti peccaverunt sunt omnes, scilicet in paradiso, ubi Adam prævaricatus est.*

S. II.

Solvuntur argumenta in initio proposita.

EX dictis etiam habes solutionem argumentorum, quæ in ratione dubitandi in initio articuli propositum sunt. Ad primum enim respondetur peccatum originale, eo modo quo est voluntarium, esse à principio intrinseco cum cognitione: cum autem non sit voluntarium nobis physicè & per actum propriæ voluntatis, sed moraliter tantùm, per ordinem ad voluntatem Adami, modo supra explicato, non est necessarium ut procedat ex principio intrinseco proprio, & ex propria cognitione, sed satis est ut procedat à principio intrinseco Adæ, quod etiam est quodammodo intrinsecum nobis, eo quòd Adam sit principium naturæ humanæ, & caput nostrum, non solum naturale, sed etiam morale. Unde

Ad secundum dicendum est, voluntarium personale debere esse in potestate voluntatis propriæ illius cui voluntarium dicitur: voluntarium verò capitale, solum debere esse in potestate voluntatis capitis continentis moraliter membrorum voluntatem: quare cum peccatum originale non sit parvulis voluntarium voluntate personæ, sed duntaxat voluntate capitis naturæ humanæ, non requiritur quod sit in potestate illorum hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod fuerit in potestate Adami peccare vel non peccare. Solutio est D. Thomæ in 2. dist. 30. qu. 1. art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Peccatum originale, cum non sit virtus personæ ut persona est, sed quasi per accidens, in quantum persona habet* talem